

14. Protokol do Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod. (1952). [Protocol to the Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text [in Ukrainian].

15. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy. (2003, January 16). [The Civil Code of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].

16. Pro vnesennia zminy do Kodeksu pro administratyvni pravoporushennia shchodo posylennia vidpovidalnosti za keruvannia transportnym zasobom v stani spianinnia v umovakh voiennoho chasu. (2022, May 17). [On amending the Code of Administrative Offenses to strengthen responsibility for driving a vehicle while intoxicated in wartime conditions]. *Proekt Zakonu Ukrainy № 7382* Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1309558>

Стаття надійшла до редакції: 3.11.2023

УДК 347.73

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-15-109-115

Поліщук Максим Аркадійович,
аспірант Київського національного
економічного університету імені Вадима Гетьмана
e-mail maksimpoly@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-7553-4814>

ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ПРОЦЕДУРИ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ СЕКТОРАЛЬНОЇ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УКРАЇНІ

У процесі надання та отримання фінансової допомоги юридична процедура виступає як невід’ємна частина та найважливіший внутрішній механізм системи правового регулювання. У статті розглянуто особливості юридичної процедури при наданні та отриманні міжнародної фінансової допомоги в Україні на прикладі реалізації програм секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу в Україні.

Секторальна бюджетна підтримка ЄС – інструмент надання зовнішньої допомоги ЄС, відповідно до якого фінансові ресурси, надані ЄС на безповоротній та безплатній основі для підтримання процесу реформування відповідної сфери реалізації державної політики, перераховуються до державного бюджету з метою їх подальшого використання згідно з бюджетним законодавством на цілі, передбачені державними або галузевими установами.

Законодавчим підґрунтям для впровадження програм бюджетної підтримки в Україні є угоди про фінансування програм секторальної бюджетної підтримки ЄС, характерною особливістю яких є чітко визначена послідовність нормативно закріплених дій та головних складових, таких як угода, порядок підготовки, процедура в розрізі кожного окремого проєкту, а також процедура моніторингу.

Одним із ключових елементів статті є аналіз суті секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу. Особливий акцент робиться на законодавчому підґрунті, який визначає умови впровадження програм бюджетної підтримки в Україні через угоди про фінансування.

Особлива увага приділяється необхідності партнерства та взаємодії між різними стейкхолдерами, включаючи урядові органи, галузеві установи, громадський сектор та міжнародні організації.

Дослідження категорії юридичної процедури як багатоаспектного явища в процесі отримання міжнародної фінансової допомоги в Україні обумовлене необхідністю залучення коштів для підтримки національної економіки в умовах запровадження в державі правового режиму воєнного стану та необхідності чітко визначеного процедурно-правового механізму, що окреслює межі компетенції посадових осіб, органів влади, правосуддя, а також способи реалізації державної влади для отримання необхідного результату.

Ключові слова: юридична процедура, фінансова допомога, секторальна бюджетна підтримка, секторальна угода, міжнародні фінансові організації.

Polishchuk M. FEATURES OF THE LEGAL PROCEDURE IN THE IMPLEMENTATION OF SECTORAL BUDGET SUPPORT PROGRAMS OF THE EUROPEAN UNION IN UKRAINE

In the process of providing and receiving financial assistance, the legal procedure acts as an integral part and the most important internal mechanism of the legal regulation system. The article examines the peculiarities of the legal procedure for providing and receiving international financial assistance in Ukraine on the example of the implementation of the EU sectoral budget support programs in Ukraine.

EU sectoral budget support is an instrument of EU external assistance, according to which financial resources provided by the EU on a non-refundable and free-of-charge basis to support the reform process in the relevant area of public policy implementation are transferred to the State budget for further use in accordance with the budget legislation for the purposes envisaged by the State or sectoral institutions.

The legislative basis for the implementation of budget support programs in Ukraine is the agreements on financing EU sectoral budget support programs, which are characterized by a clearly defined sequence of statutory actions and key

components, such as the agreement, the preparation procedure, the procedure for each individual project, and the monitoring procedure.

One of the key elements of the article is an analysis of the essence of the EU's sectoral budget support. Particular emphasis is placed on the legislative framework that defines the conditions for the implementation of budget support programs in Ukraine through financing agreements.

Particular attention is paid to the need for partnership and interaction between various stakeholders, including government agencies, sectoral institutions, the public sector and international organizations.

The study of the category of legal procedure as a multidimensional phenomenon in the process of obtaining international financial assistance in Ukraine is conditioned by the need to raise funds to support the national economy in the context of the introduction of the martial law regime in the State and the need for a clearly defined procedural and legal mechanism that outlines the limits of competence of officials, authorities, and the judiciary, as well as the ways of exercising state power to obtain the required result.

Key words: legal procedure, financial assistance, sector's budget support, sector reform contracts, international financial organizations.

Постановка проблеми. Для належної підготовки, виконання та проведення моніторингу програм секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу в Україні важливою є наявність належної юридичної процедури. Особливо актуальними стають питання результативності юридичної процедури при отриманні міжнародної фінансової допомоги в Україні в умовах воєнних дій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження питання природи та змісту юридичної процедури знайшло своє відображення в науковій літературі, основні положення якої використовуються в даній статті [1-9].

Метою статті є характеристика особливості юридичної процедури при реалізації програм секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У загальному сенсі під процедурою розуміється послідовність дій, які націлені на отриманні будь-якого результату. Юридична процедура - це «особливий нормативно встановлений порядок здійснення юридичної діяльності, що забезпечує реалізацію норм матеріального права й матеріальних правовідносин, який охороняється від порушення правовими санкціями» [7]. Разом з тим юридична процедура являє собою «особливий нормативний порядок здійснення юридичної діяльності, тобто визначену юридичну форму, а також організуючий засіб забезпечення непримусової реалізації права» [8].

Юридична процедура є самостійною категорією права. За ознакою основних відносин юридичні процедури можна поділити на матеріальні, процесуальні і правотворчі. Найважливішими ознаками юридичної процедури відповідно до К.В. Ніколіної прийнято вважати такі: це особливий різновид правовідносин, що мають процедурний характер та визначають особливості юридичної практичної діяльності; має цілісний характер, оскільки складається із певної послідовності дій суб'єктів юридичної процедури, в результаті чого досягається певний юридично значимий результат; виникає на підставі норм права, тобто має офіційний правовий характер; порядок здійснення юридичної процедури регламентується відповідними процедурними нормами права; має власну націленість, що полягає у зміні правової дійсності; має інтелектуальний та вольовий характер, оскільки залежить від свідомості та волевиявлення суб'єкта юридичної процедури; визначає послідовність дій суб'єктів юридичної процедури; результатом здійснення юридичної процедури є реалізація прав, свобод, законних інтересів суб'єкта права або виконання юридичних обов'язків; виявляється у юридичній діяльності; являє собою сукупність послідовних актів поведінки, кожний з яких викликає відповідні локальні наслідки, що впливає на зміст та результативність всієї юридичної процедури [9].

Юридичні процедури залучення міжнародної фінансової допомоги в Україну закріплені, в першу чергу, в Конституції України [10], в постановах та розпорядженнях Кабінету Міністрів України [11-17], в указах Президента України [18; 19].

Оскільки надання та отримання фінансової допомоги як предмет правового регулювання по відношенню до системи галузей законодавства має міжгалузевий комплексний характер, тому зазначені суспільні відносини врегульовані нормами не лише фінансового, але і господарського, податкового та цивільного законодавства [20]. Таким чином, на сьогодні, відносини, що виникають у сфері залучення, використання та надання міжнародної фінансової допомоги, регулюються Податковим кодексом України [21], Митним кодексом України [22], Бюджетним кодексом України [23], Угодою про фінансування Програми підтримки секторальної політики між Урядом України та Європейською Комісією від 27.11.2014 [24], Законом України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156-VIII [25], міжнародними договорами та іншими нормативно-правовими актами.

Варто відзначити, що ЄС є одним із найбільших донорів допомоги Україні та лідером у сприянні реформам у нашій державі. З початку повномасштабної війни станом на 1 грудня 2023 за неповні 2 роки Євросоюз вже надав Україні 67,7 млрд євро. А в програмі чергового циклу фінансування бюджету ЄС на 2024-2027 роки планується утворення спеціального Українського фонду (Ukrainian Facility) ще на 50 млрд євро. [26, 27].

Європейський Союз надає допомогу у вигляді бюджетної підтримки, що є надзвичайно важливою міжнародною фінансовою допомогою Україні. Якщо проаналізувати нормативні документи, то

законодавчим підґрунтям для впровадження програм бюджетної підтримки в Україні є угоди про фінансування програм секторальної бюджетної підтримки ЄС, схвалені відповідними розпорядженнями Кабінету Міністрів України; порядок підготовки, виконання та проведення моніторингу програм секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу в Україні, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 15.09.2010 № 841 [15]; накази міністерств і відомств про створення Спільних груп моніторингу програм секторальної бюджетної підтримки ЄС; Закон України «Про Державний бюджет України» [23] на відповідний рік.

Підхід Європейської Комісії до бюджетної підтримки полягає у тому, щоб через цей інструмент покращувати стосунки партнерства з іншими країнами. Такий інструмент має бути базований на взаємній підзвітності та відданості фундаментальним цінностям прав людини та верховенства права. Головне, що бюджетна підтримка надається у якості стимулювання певного «вектору змін» щодо основних викликів/проблем розвитку.

У кожній Програмі визначено напрями діяльності, які відповідають операційним цілям та окремим завданням або сукупності завдань Стратегії, очікувані результати та показники результативності проектів регіонального розвитку, що можуть бути профінансовані у рамках Програми за рахунок секторальної бюджетної підтримки ЄС відповідно до угоди, укладеної між Урядом України та Європейським Союзом, представленим Європейською Комісією.

Варто відзначити, що з урахуванням специфіки конкретних зазначених проблем, щоб краще врахувати політичну, економічну та соціальну ситуацію країни-партнера програми бюджетної підтримки Європейської Комісії розрізняють трьох видів:

- Угоди із забезпечення належного державного управління та розвитку (Good Governance and Development Contracts), спрямовані на зміцнення ключових систем державного управління та підтримку ґрунтовних реформ;

- Секторальні Угоди (Sector Reform Contracts) – більш вузькі і зосереджені на підтримці впровадження певної державної галузевої політики чи її реформування, покращенні державного управління та надання послуг громадянам та економічним суб'єктам. У їх розробленні особливу увагу варто приділяти рівному доступу та якості надання державних послуг, особливо незахищеним категоріям населення, а також створенню умов для сталого зростання в межах окремої галузі;

- Угоди з розбудови держави (State Building Contracts) підписують, якщо нестабільна ситуація або перехідний період у країні потребують дій для підтримки стабілізації та переходу до демократичного врядування задля допомоги країнам-партнерам здійснювати найважливіші державні функції та надавати основні послуги громадянам.

Відповідну форму угоди з бюджетної підтримки потрібно визначити за конкретними завданнями та очікуваними результатами програми [15].

Зазвичай Секторальні Угоди не поєднують з іншими формами бюджетної підтримки, тому що секторальна бюджетна підтримка ЄС є інструментом надання зовнішньої допомоги ЄС, відповідно до якого фінансові ресурси, надані ЄС на безповоротній та безоплатній основі для підтримання процесу реформування відповідної сфери реалізації державної політики, перераховуються до державного бюджету з метою їх подальшого використання згідно з бюджетним законодавством на цілі, передбачені державними або галузевими установами [15].

Характерна ознака угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики полягає в тому, що в ній обов'язково має бути закріплена послідовність нормативно визначених положень та дій, а саме: 1. Угода; 2. Порядок підготовки; 3. Які органи беруть участь. 4. Яка процедура в розрізі одного проекту; 5. Процедура моніторингу.

Проаналізувавши Угоду про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України від 27 листопада 2014 року [24], можна зазначити наступне.

Угода про фінансування з країною-партнером складається з таких основних частин:

- технічні та адміністративні положення, які є частиною юридичної угоди з країною-партнером. У них докладно викладено загальні та особливі умови для здійснення виплат;

- загальні умови;

- форма для звітності;

- форма декларації керівництва [24].

Зупинимось більш детально на розгляді порядку підготовки, механізму виплат і графіку, які викладені в Додатку Угоди про фінансування.

Так, учасниками реалізації програм бюджетної підтримки від Уряду України є галузеве міністерство або відомство як орган, відповідальний за реалізацію державної політики в секторі та безпосередній отримувач коштів; Міністерство фінансів України як головний урядовий орган України із забезпечення реалізації єдиної державної фінансової та бюджетної політики; Міністерство економіки України як національний координаційний орган з питань технічної допомоги Європейського Союзу, відповідно – підписант угод про фінансування [28].

Підготовка програми розпочинається з визначення проекту переліку індикаторів. Для визначення проекту переліку індикаторів за ініціативою Секретаріату Кабінету Міністрів України відповідальний за

підготовку програми орган утворює робочу групу, до складу якої можуть включатися представники заінтересованих органів та організацій.

Підготовка проекту угоди про фінансування здійснюється відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України» [29] відповідальним за підготовку програми органом згідно з проектом переліку індикаторів, узгодженим з Європейською Комісією.

Під час підготовки проекту угоди про фінансування відповідальний за підготовку програми орган погоджує з Європейською Комісією кількість, види, розміри та строки виплати траншів фінансових ресурсів, які надаються ЄС [15].

Щодо строків підготовки програм секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу в Україні слід зазначити наступне. Так, у п. 5 Порядку підготовки, виконання та проведення моніторингу програм секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу в Україні зазначено, що строк підготовки проекту угоди про фінансування, у тому числі програми, не перевищує 12 місяців з дати утворення робочої групи. У разі порушення зазначеного строку Секретаріат Кабінету Міністрів України проводить за участю відповідального за підготовку програми органу консультації з Європейською Комісією з метою вирішення питання стосовно доцільності подальшої підготовки проекту угоди про фінансування [15].

Важливим етапом є процедура зарахування коштів. Відповідальний за виконання програми орган надсилає Мінфіну пропозиції щодо отримання першого (чергового) траншу секторальної бюджетної підтримки ЄС відповідно до графіка виплат коштів, визначеного в угоді про фінансування. Пропозиції повинні містити результати аналізу виконання відповідних індикаторів і обґрунтування виплати коштів з необхідними підтвердними документами. Мінфін надсилає в установленому порядку Європейській Комісії відповідний запит на перерахування коштів. Пункт 8 Порядку підготовки, виконання та проведення моніторингу програм секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу в Україні визначає, що зарахування коштів секторальної бюджетної підтримки ЄС до державного бюджету та їх використання здійснюються згідно з бюджетним законодавством. Процедура переказу здійснюється в Євро на рахунок Уряду в Національному Банку, а потім кошти конвертуються в національну валюту на рахунок Держказначейства. Кошти бюджетної підтримки мають бути зараховані як надходження до державного бюджету. Кожен переказ/транш виплачується виключно після того, як певні умови були виконані отримувачем бюджетної підтримки. Після того як транш було переказано, кошти надалі використовуються відповідно до правил та процедур щодо управління фінансами країни-отримувача, і відповідальність за їх належне використання лежить на уряді країни-партнера [15].

Заходи щодо започаткування проекту технічної допомоги ЄС, спрямованого на підтримку виконання програми, здійснюються відповідальним за виконання програми органом за участю Секретаріату Кабінету Міністрів України. Відповідно до положень програми та законодавства для проведення моніторингу виконання програми відповідальний за виконання програми орган, протягом 30 днів з дати набрання чинності угодою про фінансування, утворює спільну групу моніторингу, до складу якої можуть включатися представники зацікавлених органів виконавчої влади та ЄС [15].

Здійснення моніторингу досягнутого прогресу є ключовим питанням. Моніторинг досягнення пріоритетних цілей сектора здійснюється на основі щорічних звітів про хід реалізації проекту з використанням покращеної структури/механізму оцінки ефективності у Плані заходів з реалізації та інших оглядів, підготовлених ЄС або його партнерами з розвитку. В рамках моніторингу досягнутого прогресу проводяться регулярні брифінги і обговорення у форматі робочої групи відповідного сектора. Моніторинг макроекономічних показників/факторів здійснюється в контексті місій МВФ та інших відповідних оцінок, моніторинг прийнятності щодо управління державними фінансами здійснюється на основі оглядів стратегії Уряду України щодо реформи управління державними фінансами та пов'язаних оцінок, або шляхом окремого (спеціального) аналізу, моніторинг прозорості бюджету здійснюється через верифікацію публічної наявності відповідних документів [24].

Відповідальний за виконання програми орган після завершення виконання угоди про фінансування готує заключний звіт про стан виконання індикаторів та виплати траншів секторальної бюджетної підтримки ЄС та подає його Секретаріату Кабінету Міністрів України. Копія заключного звіту надсилається Мінфіну. А Секретаріат Кабінету Міністрів України веде перелік програм секторальної бюджетної підтримки ЄС.

Важливо зазначити, що бюджетна підтримка ЄС – це не банківський переказ коштів, і не кожна країна може її дістати. Країна-отримувач такої допомоги має відповідати певним критеріям прийнятності до започаткування програми бюджетної підтримки, а також виконувати певні умови протягом терміну реалізації такої програми. Якщо умови не виконуються, або виконуються не повністю, то зазначені в Угоді початкові суми можуть бути зменшені.

Так, процедура проведення конкурсного відбору проектів (програм) транскордонного співробітництва здійснюється відповідно до правил та процедур, установлених міжнародними договорами України. Такі проекти (програми) можуть бути включені до Державної програми розвитку транскордонного співробітництва та реалізовуватися за рахунок коштів державного бюджету.

Порядок проведення конкурсного відбору проектів регіонального розвитку, які можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу відповідно до

проектного, програмного підходів і методики та практик ЄС сформовано Програмами регіонального розвитку, які мають інвестиційну та розвиткову спрямованість.

Можна зробити висновок, що підхід Європейської Комісії до бюджетних програм полягає у тому, щоб через інструмент прозорості, нормативно закріпленої юридичної процедури, верховенства права покращувати стосунки партнерства з іншими країнами з метою зміцнення демократії, досягнення сталого економічного розвитку і подолання бідності. Він має бути базований на взаємній підзвітності та відданості фундаментальним цінностям прав людини, демократії та верховенства права. Фінансова допомога надається у якості стимулювання певного «вектору змін» щодо основних викликів/проблем розвитку. Саме таке використання коштів на регіональну політику відповідає букві та духу Угоди з ЄС щодо секторальної бюджетної підтримки.

Висновки. Принципово важливим є те, що юридична процедура повинна забезпечувати необхідну для досягнення правового результату ступінь деталізації поведінки і в той же час бути раціональною, відповідати вимогам достатності, принципам прозорості та підзвітності. Дослідження категорії юридичної процедури як багатоаспектного явища в процесі отримання міжнародної фінансової допомоги в Україні обумовлене необхідністю залучення коштів для підтримки її економіки, а також необхідністю чітко визначеного процедурно-правового механізму, що окреслює межі компетенції посадових осіб, органів влади, правосуддя, а також способи реалізації державної влади для отримання необхідного результату.

Урахування правового режиму воєнного стану додає нові виклики та вимоги до процедур, описаних вище. У воєнний період юридичні процедури мають ще більшу потребу у високій ступені прозорості, адаптивності та збалансованості і виступають важливим елементом для забезпечення правопорядку та ефективного управління країною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кузьменко О. В. Гуржій Т. О. Адміністративно-процесуальне право: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2007. 416 с.
2. Кузьменко О. В. Курс адміністративного права України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.
3. Бойко І. В., Зима О. Т., Соловійова О. М. Адміністративна процедура: конспект лекцій. Харків: Право, 2017. 132 с.
4. Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. Адміністративне право України. Повний курс: підручник. Херсон: ОЛДІ ПЛЮС, 2018. 446 с.
5. Гайдулін О. О. Філософія права. Європейські парадигми праворозуміння: підруч. для вищ. військ. навч. закл. Київ: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2019. 436 с.
6. Омельченко А. В. Адміністративно-правові засади використання міжнародної технічної допомоги в Україні. *Правове регулювання економіки*. 2017. №16. С. 63-71.
7. Ніколіна К. В. Юридична процедура: поняття, ознаки, види, місце в системі правових категорій : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2011. 19 с.
8. Загальна теорія права. Нормативний курс: підручник / ред. д. юр. н., проф. С. В. Бобровник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 576 с.
9. Ніколіна К. В. Юридична процедура як правова категорія: підходи до розуміння. *Правова держава*. 2008. №19. С. 505-512.
10. Конституція України: Закон від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF#Text>
12. Про схвалення Стратегічних напрямів та завдань щодо залучення міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2009-2012 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2009 р. № 1156-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1156-2009-%D1%80#Text>
13. Про схвалення Концепції планування, залучення, ефективного використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2011 р. № 1075-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/908-2022-%D1%80#Text>
14. Деякі питання підготовки та виконання програми Всеохоплюючої інституційної розбудови у рамках ініціативи Європейського Союзу «Східне партнерство»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2010 р. № 2078-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2078-2010-%D1%80#Text>
15. Про затвердження Порядку підготовки, виконання та проведення моніторингу програм секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2010 р. № 841. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/841-2010-%D0%BF#Text>
16. Про затвердження Порядку підготовки та реалізації проектів у рамках програм прикордонного співробітництва ЄСІП: Постанова Кабінету Міністрів України від 08 грудня 2010 р. № 1111. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1111-2010-%D0%BF#Text>

17. Про утворення Координаційного центру з провадження діяльності, пов'язаної з участю України в реалізації Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 вересня 2011 р. № 994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994-2011-%D0%BF#Text>
18. Питання забезпечення впровадження програми Twinning в Україні: Указ Президента України від 06 жовтня 2005 р. № 1424/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1424/2005#Text>
19. Про Національного координатора з питань технічної допомоги Європейського Союзу: Указ Президента України від 01 листопада 2003 р. № 1238/2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1238/2003#Text>
20. Поліщук М. А. Загальні правові засади надання та отримання фінансової допомоги в Україні. *Наукові записки. Серія: Право*. 2022. № 12. С.185-189.
21. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
22. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
23. Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
24. Угода про фінансування Програми підтримки секторальної політики - Підтримка регіональної політики України від 27 листопада 2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_019#Text
25. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05 лютого 2015 р. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
26. 50 млрд євро на відновлення України: як контролювати ефективність їх використання? URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/12/7/707417>
27. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf
28. Наталія Старостенко, Олена Саєнко, Вікторія Колосова, Наталія Слинко. Бюджетна підтримка ЄС в Україні. Київ: ФОП Москаленко О.М., 2014. 60 с.
29. Про міжнародні договори України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

REFERENCES:

1. Kuzmenko, O. V. & Hurzhii, T. O. (2007). *Administratyvno-protseuralne pravo*. [Administrative and procedural law]. navchalnyi posibnyk. Kyiv. Atika. 416. [in Ukrainian].
2. Kuzmenko, O. V. (2018). *Kurs administratyvnoho prava Ukrainy*. [Course of administrative law of Ukraine]. Pidruchnyk. Kyiv. Yurinkom Interiu 904. [in Ukrainian].
3. Boiko, I. V., & Zyma, O. T., & Soloviova, O. M. (2017). *Administratyvna protsedura*. [Administrative procedure]. konspekt lektsii. Kharkiv. Pravo. 132. [in Ukrainian].
4. Halunko, V., & Dikhtiiievskiy, P., & Kuzmenko, O., & Stetsenko, S. (2018). *Administratyvne pravo Ukrainy. Povnyi kurs*. [Administrative law of Ukraine. Full course] Pidruchnyk. Kherson. OLDI PLIU.S. 446. [in Ukrainian].
5. Haidulin, O. O. (2019). *Filosofiiya prava. Yevropeiski paradyhmy pravorozuminnia*. [Philosophy of law. European paradigms of legal understanding]. Pidruch. dlia vyshch. viisk. navch. zakl. Kyiv. NUOU imeni Ivana Cherniakhivskoho. 436. [in Ukrainian].
6. Omelchenko, A. V. (2017). *Administratyvno-pravovi zasady vykorystannia mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy v Ukraini*. [Administrative and legal principles of the use of international technical assistance in Ukraine]. *Pravove rehuliuвання ekonomiky*. №16. 63-71. [in Ukrainian].
7. Nikolina, K. V. (2011). *Yurydychna protsedura: poniattia, oznaky, vydy, mistse v systemi pravovykh katehori*. [Legal procedure: concepts, signs, types, place in the system of legal categories]. *Avtoref. dys. kand. yuryd. nauk 12.00.01*. Kyiv. 19. [in Ukrainian].
8. Bobrovnyk, S.V. (Ed), (2021). *Zahalna teoriia prava. Normatyvnyi kurs*. [General theory of law. Normative rate]. Pidruchnyk. Kyiv. Yurinkom Inter. 576. [in Ukrainian].
9. Nikolina, K. V. (2008). *Yurydychna protsedura yak pravova katehoriya: pidkhody do rozuminnia*. [Legal procedure as a legal category: approaches to understanding]. *Pravova derzhava*. №19. 505-512. [in Ukrainian].
10. Konstytutsiia Ukrainy. (1996, June 28). [Constitution of Ukraine]. Zakon № 254k/96-VR. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
11. Pro stvorennia yedynoi systemy zaluchennia, vykorystannia ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy. (2002, February 15). [On the creation of a unified system of attraction, use and monitoring of international technical assistance]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 153*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
12. Pro skhvalennia Stratehichnykh napriamiv ta zavdan shchodo zaluchennia mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy i spivrobotnytstva z mizhnarodnyimi finansovymi orhanizatsiiami na 2009-2012 roky. (2009, September 3). [On the approval of the Strategic directions and tasks for attracting international technical assistance and cooperation with international financial organizations for 2009-2012]. *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv*

- Ukrainy № 1156-r*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1156-2009-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
13. Pro skhvalennia Kontseptsii planuvannia, zaluchennia, efektyvnoho vykorystannia ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy i spivrobitnytstva z mizhnarodnyimi finansovymi orhanizatsiiami. (2011, October 20). [On the approval of the Concept of planning, involvement, effective use and monitoring of international technical assistance and cooperation with international financial organizations]. *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1075-r*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/908-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
14. Deiaki pytannia pidhotovky ta vykonannia prohramy Vseokhopliuichoï instytutysiinoï rozbudovy u ramkakh initsiatyvy Yevropeiskoho Soiuzu «Skhidne partnerstvo». (2010, November 10). [Some issues of preparation and implementation of the Comprehensive Institutional Building Program within the framework of the European Union initiative "Eastern Partnership"]. *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 2078-r*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2078-2010-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
15. Pro zatverdzhennia Poriadku pidhotovky, vykonannia ta provedennia monitorynhu proqram sektoralnoi biudzhetnoi pidtrymky Yevropeiskoho Soiuzu v Ukraini. (2010, November 15). [On the approval of the Procedure for the preparation, implementation and monitoring of sectoral budget support programs of the European Union in Ukraine]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 841*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/841-2010-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
16. Pro zatverdzhennia Poriadku pidhotovky ta realizatsii proektiv u ramkakh proqram prykordonnoho spivrobitnytstva YeISP. (2010, December 8). [On the approval of the Procedure for the preparation and implementation of projects within the framework of cross-border cooperation programs of the EISP]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1111*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1111-2010-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
17. Pro utvorennia Koordynatsiinoho tsentru z provadzhenia diialnosti, poviazanoi z uchastiu Ukrainy v realizatsii Stratehii Yevropeiskoho Soiuzu dlia Dunaiskoho rehionu. (2011, September 21). [On the formation of the Coordination Center for the implementation of activities related to the participation of Ukraine in the implementation of the Strategy of the European Union for the Danube region]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 994*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994-2011-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
18. Pytannia zabezpechennia vprovadzhenia prohramy Twinning v Ukraini. (2005, October 6). [The issue of ensuring the implementation of the Twinning program in Ukraine]. *Ukaz Prezydenta Ukrainy № 1424/2005*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1424/2005#Text> [in Ukrainian].
19. Pro Natsionalnoho koordynatora z pytan tekhnichnoi dopomohy Yevropeiskoho Soiuzu. (2003, November 1). [On the National Coordinator for Technical Assistance of the European Union]. *Ukaz Prezydenta Ukrainy № 1238/2003*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1238/2003#Text> [in Ukrainian].
20. Polishchuk, M. A. (2022). Zahalni pravovi zasady nadannia ta otrymannia finansovoi dopomohy v Ukraini. [General legal principles of providing and receiving financial assistance in Ukraine]. *Naukovi zapysky. Serii: Pravo*. № 12. 185-189. [in Ukrainian].
21. Podatkovyi kodeks Ukrainy. (2010, December 2). [Tax Code of Ukraine]. № 2755-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].
22. Mytnyi kodeks Ukrainy. (2012, March 13). [Customs Code of Ukraine]. № 4495-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> [in Ukrainian].
23. Biudzhetni kodeks Ukrainy. (2010, July 8). [Budget Code of Ukraine]. № 2456-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian].
24. Uhoda pro finansuvannia Prohramy pidtrymky sektoralnoi polityky - Pidtrymka rehionalnoi polityky Ukrainy. (2014, November 27). [Agreement on funding of the Sectoral Policy Support Program - Regional Policy Support of Ukraine]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_019#Text [in Ukrainian].
25. Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky. (2015, February 5). [On the basics of state regional policy]. *Zakon Ukrainy № 156-VIII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> [in Ukrainian].
26. 50 mlrd yevro na vidnovlennia Ukrainy: yak kontroliuvaty efektyvnist yikh vykorystannia? (2023). [50 billion euros for the reconstruction of Ukraine: how to control the effectiveness of their use?]. *Ekonomichna pravda*. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/12/7/707417> [in Ukrainian].
27. Sektoralna intehratsiia Ukrainy do YeS: peredumovy, perspektyvy, vyklyky. (2020). [Sectoral integration of Ukraine into the EU: prerequisites, prospects, challenges]. *Razumkov Centre*. Retrieved from: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf [in Ukrainian].
28. Nataliia, Starostenko, & Olena, Saienko, & Viktoriia, Kolosova, & Nataliia, Slynko. (2014). Biudzhetna pidtrymka YeS v Ukraini. [EU budget support in Ukraine]. Kyiv. FOP Moskalenko O.M., 60. [in Ukrainian].
29. Pro mizhnarodni dohovory Ukrainy. (2018, June 21). [On international treaties of Ukraine]. *Zakon Ukrainy № 2473-VIII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> [in Ukrainian].